

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

20. De votorum interpretatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

possit commutare vel relaxare pœnas ob violatum votum? *Respondeo*, aliud esse commutare votum, aliud commutare, vel remittere pœnas contractas. *Nau. conf. 35. de voto.*

Caput X X.

De Votorum interpretatione.

Animaduertendum est, vota non solum aliquando posse nos irrita reddere, & absolueri, sed etiam interpretari. Tunc autem vota interpretantur, cum ex hoc, quod obscuri, incerti, vel dubij, & ambigui aliquid continent, declaramus, in quem sensum accipienda sint.

His præcognitis, *Primò* queritur, an votum amplè, & plenè interpretari debeamus, an potius præse, & stricte? *Hofstiensis*, & *Abbas* docent teste *Syluest. iuramentum. 3. quæst. 3.* Iusurandum stricte nos interpretari debere, vt quoad fieri potest, periculum perjurij caueatur, & minus etiam peccetur. Sic etiam dici potest, votum stricte, & præse nos interpretari oportere, vt quâ maximè possit fieri, occasione violâdi votum, & omne peccati periculum præcidamus, ac vt minus etiam peccetur. Quo fit, vt ea in votum minimè cadere iudicandum sit, quæ verosimiliter quis non vovisset, si ea tunc cum vouit, sibi in mentem venissent. Ac quemadmodum iusurandum eum, qui iurat, non obligat vltra animum, ac voluntatem, quam habet: sic etiam votum nequaquam extenditur vltra voluntatem eius, qui vouit, ad non cogitata, vel non promissa. *Syluest. iuramentum. 4. quæst. 6.* *Hofstiensis* sequutus ex c. quemadmodum, de iureiuran.

Secundò queritur, An *Titius V. G.* qui promissit se calicem aureum, vel argenteum alicui Ecclesie daturum, aut equum, vel bouem hospitali domui, debeat equum, vel bouem emere, si omnes sui equi, boues, vel calices perierint? *Respondeo*, cum *Sylu. religio. 2. quæstio. 16.* nisi expresse sponderit vnum ex his, quos habet, debere emere alium, quoniam ad id, se voto obligauit. Veluti si promississet tibi daturum equum, & tui omnes equi perissent, deberes emere aliū equū, eo quod de equo generatim, non autem speciatim est facta promissio. Pari etiam modo, qui vouit Monasticam vitam, si in vnum Monasterium non admittitur, debet aliud adire, & ibi se admittendum curare. *Obijcies*, quod habetur in l. *Triticum*, & l. *Qui insulam. ff. De Verb. obligationib.* Si promitto tibi triticum, nulla oritur obligatio, cum nullum certum tritici genus, aut certa quantitas promissa videatur. Similiter nullum est legatum, si legatur animal generaliter. *L. legato generaliter. ff. De legat. 1.* Nam incertitudo rei, vel quantitatis obligationem vitiat. *Respondeo*, cum *Abbate* in cap. *veniens, de iureiur.* vbi obligationis substantia constat, incertitudo quantitatis non vitiat obligationem. Item, sicut ob fauorem dotis obligatio inducitur, etiam si dos generatim promittatur; vt si quis promissit dotem, eius quantitas definiri debet arbitrio boni viri, facultatibus, & dignitate personarum inspectis: ita etiam in votis, licet aliquid generaliter vouerit quis, Canonica æquitas ob gratiam diuini cultus interpretatur quantitatem rei voto promissæ. Si vouerit te quotannis daturum vnam

vini, vel frumenti mensuram: iure potes dare vnam malueris. *Hofstien. in ca. ex parte de voto. Sylu. votum. 2. q. 15.*

Tertio queritur, Quid sit iudicandum de eo, qui promissit se ieiunium seruaturum sexta quaque hebdomadæ feria, & dies Natalis Dominici incidit in sextam Feriam, quo die iure communi conceditur carnis elus? *Respondeo*: aut in animo eius fuit sese expressim obligare ad ieiunium eo etiam die seruandum, & sic iure carnis vesci non potest, quoniam Pontificum decretum permittit quidem eo die carnes edere, sed non præcipit; præsertim cum ius ipsum excipiat eos, qui peculiari voti vinculo, aut Monasticæ regulæ instituto adstricti sunt ad carnis abstinentiam seruandam. *cap. Explicari. De obserua. ieiuniorum.* **ROGABIS**; Quid si nihil de tali euentu cogitauerit is, qui vouit? *Respondeo* iuxta Regulam paulò ante traditam, votum nos mitius, & benignius interpretari debere. Et cum verosimiliter credi possit, id si eius menti occurrisset, non se tale votum facturum, tuta conscientia interpretari possumus, eum voti religione non cogi in Natali Dominico à carnibus abstinere, aut ieiunium seruare.

Quartò queritur, Quid sit dicendum, cum *Titius* ieiunium vouit in die sacro *S. Matthei*, aut *S. Laurentij*, & dies ille incidit in Dominicam, An ieiunium seruare debeat in Dominica die, an potius in Sabbato? *Respondeo*, ieiunium in die Dominica seruare, cum iure Canonico non conuenit, de *Consecrat. dist. 15. cap. Quadragesima. & cap. Si quis Presbyter. d. 30.* quamuis Canones, & iura non imperent: ne quis ieiunio eo die corpus affligat. Quare si dies ille sacer in Dominicam diem incurrit, ieiunium est seruandum in Sabbato, vt se quilibet ad Ecclesiæ cõsuetudinem accommodet: præsertim etiam cum in mentem non venerit Dominica dies, cum factum est votum. Pari etiam modo, si est promissum ieiunium in peruiugio *S. Matthei* Apostoli, & illud incidit in Dominicam, ieiunium est in Sabbatum pridie eius Dominicæ diei transferendum, propter cõsuetudinem, & morem Ecclesiæ. *vt constat c. 1. De obserua. ieiuniorum. Sylu. votum. 4. q. 16.* Idem mihi videtur de eo, qui vouisset quotidianum ieiunium se seruaturum ad annum: nam si expressim dies Dominicos voto non comprehendit eos, benignè licet excludere, ne cõtra morem Ecclesiæ: 13 diebus ieiunium seruare cogatur.

Quintò queritur, Quo pacto obligetur is, qui duo vota fecit, vnum post alterum, iecum ipsa pugnantia? *Respondeo* cum *S. Thom. in 4. d. 38. q. 2. ar. 4. q. 1.* & *Sylu. votum. 2. q. 17.* si sibi minimè aduersentur, vt vnumque seruari debere sit secus, id seruandum esse, quod maius est, videlicet, quod auctoris est vinculi. Hoc tamen debet intelligi, si quod maius est, in maius legitime commutetur, aut in maiori cõtineatur, aut si quod minus est, maius bonum impediatur, vt potè in Religionem ingreßum. Si autem vota sint æqualia, seruandum est primum, cum quo secundum votum vim, & locum habere non potuit. Hinc facile intelligitur, quid de eo iudicandum sit, qui votum fecit in hunc modum: nihil coctum, neque panem etiam comedam in peruiugio *S. Laurentij*, cum postea, vel antea vouerit se nihil cibi sumpturum in sexta Feria, nisi panem, ac deinde peruiugium

sancti Lau.

Sanct. Laurentij cadit in sextam Feriam? Nam si cum secundo vouit, fuit in memor primii voti, debet primum tantummodo seruare, quandoquidem verosimiliter ille primum fuerat excepturus, si id animo prauideret. Quod si primi meminit, neque illud exceptit, & votum vtrumque par hinc & quale est, seruari primum debet: si verò alterum sit maius, in illud, quod minus est, auctoritate eius, qui potest, commutetur. Syluest. loco citato.

Sexto queritur, An Titio, qui ad diem certum ieiunium vouit, ita seruandum ieiunium sit, vt ab ouis, & alijs cibis ex lacte originem trahentibus debeat abstinere? Respondeo, si id expresse vouerit, ita esse promissum seruandum, siu secus, se ad patriæ consuetudinem accommodet: nam iure communi in diebus quadragenarij ieiunij ab ouis, butiro, lacte, & caseo abstinetur, cap. Denique d. 4. Cetera verò ieiunia pro vario patriæ more, & consuetudine seruantur. **QVAERES**, an qui ieiunium promisit ad certum diem, toties peccet, quoties eo die comedit post ieiunium violatum? Respondeo, inter auctores diuersas esse sententias, an ieiunij preceptum, & legem perfringere censetur is, qui postquam bis comederit, comedit tertio, quarto etiam, & quinto, quibusdam negantibus, alijs verò affirmantibus: de qua questione suo loco dicemus, id solum in presentia dixisse contenti, toties contra votum fieri, quoties eo die carnes eduntur: hoc videtur valde probabile, quoniam ieiunium in certo die seruandum, hoc continet, vt nunquam eo die carnes comedatur. Non tamen contra votum agitur, si ceteri cibi in ieiuniorum diebus concessi tertio, quarto, aut quinto etiam, ac sepius edantur postquam fuerit votum semel violatum; est enim credibile, neminem se voto de ieiunio eo die seruando obligare voluisse, vt post violatum semel ieiunium, eo quod bis comederit, esset sibi eo die ab omnibus abstinentum. Syl. votum. 2. q. 20. disto 4. Ang. votum. 3. q. 27.

Septimo queritur, Quid dicendum sit, cum Titius vouit nunquam se bibiturum vini, aut ad certum diem, & deinde cum sit presbyter, Missæ sacrificium facit, & offert, An dum in altari sacris operatur, in consueta ablutione post Dominici sanguinis sumpcionem, vt sola aqua debeat? Respondeo, minimè, quoniam votum mitius interpretari debemus, ne sit contra communem Ecclesiæ morem: quo presbyteri in ea ablutione vino, & aqua vtuntur.

Octauo queritur, An is, qui vouit se nunquam vinum bibiturum toties votum violet, quoties vinum spontè bibit. Respondeo Syluest. votum. 2. quest. 20. disto 5. cum Palud. in 4. d. 33. questio. 3. art. 4. toties peccare, quoties biberit. Et idem etiam, inquit, dicendum est de eo, qui vouit se ad certum tempus vinum non bibiturum, toties enim peccat, quoties intra illud tempus vinum bibit: nisi vouerit se vinum non gustaturum nisi post certum tempus elapsum, ita vt solum se voto obligauerit ad abstinendum semel vino. Sic etiam Angel. votum. 3. q. 27.

Nono queritur, Qua ratione intelligatur, quod in c. super eo, De Regularibus sancitum est, de clericis nimirum, qui Religionis habitum susce-

runt, & ante professionem ad priorem vitam statum sunt reuersi, vbi respondet Pontifex, eos cogendos ad mitiorem Religionem transire, si arctiorem perferre noluerint, ne contra votum, quod Domino fecerunt, venire probentur. Et idem decernitur in c. consulti, De ijs, qui Religionis habitum susceperunt, eo animo, vt priorem vite statum simpliciter mutarent. Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Antonius Butrius, & alij, in cap. consulti, & ca. super eo, citatis, sentiunt, per habitum Religionis eo animi proposito susceptum, fieri tacitam Religiosæ vitæ, & instituti professionem ex Ecclesiæ decreto, & proinde eos Clericos, etiam si à Monasterio, quod sunt ingressi, recesserint, cogendos Religionem capessere, quoniam sunt tacite Religioni generatim acceptæ obligati. Mihi tamè verius videtur, quod vitum est Cardinali, & Abbati locis citatis, Angel. votum. 1. n. 7. Syluest. votum. 1. q. 2. hanc esse in capitulis supra citatis, sententiam: Pontifices intellexerunt, nomine propostiti, & voluntatis simpliciter priorem vitam mutandi vnà cum habitu Religionis suscepto, votum profecti Monasticam vitam, & in ea perseuerandi, & proinde licet prædicti Clerici ab arctiori Religione semel suscepta recesserant, aliam mitiorem amplecti debebant, vt inferius quoque dicitur.

Decimo queritur, An qui promisit se cuidam Ecclesiæ daturum aliquot modos frumenti, & vini cados quotannis, votum persolvere debeat in mensuris maioribus, an in minoribus, cum eiuusmodi variaz sint, & diuersæ. Hæc questio tractatur in c. ex parte, De censibus. Hispani enim Deo votum nuncupauerant, quo promiserant se soluturos Archiepiscopo Compostellano in honorem S. Iacobi Apost. certas frumenti mensuras, & deinde votum persoluebant in mensuris minimis, de qua re Archiepiscopus conquerebatur. Cui Pontifex respondit: Cum nō constet, in qua mensura antecessores vota persoluerint, videndum est, an habuerint regionis, qui eam continue persoluerunt, iuxta vnā & eandem mensuram votum persoluerint, an iuxta varias, & diuersas: In primo, inquit, casu, iuxta eam communem mensuram sunt cogendi votum persolvere. In secundo verò casu, si iuxta minorem vota reddant, non sunt compellendi maiorem mensuram persolvere: quoniam cū huiusmodi vota fuerint ab initio gratuita, benignius sunt à viris Ecclesiasticis exigenda, ne tanquam exactores videantur in rebus temporalibus inhiare. Hæc Pontifex. Ex quibus colligit Abbas, verba in votis ambigua interpretationem recipere iuxta communem patriæ morem, vt etiam ex c. Ex literis, De sponsalibus, deducitur, & ex l. Si seruus plurium, §. Si numerus ff. De legatis. 1. vbi dicitur: si numerus numerorum legatus sit, neq; appareat, quales sint legati, aut omnia ipsius patrisfamilias consuetudo, deinde regionis, in qua versatur est exquirenda, sed & mens patrisfamilias, & legatarij dignitas, & charitas, & necessitudo, item earum que procedunt, vel que sequuntur summariam scripta sunt expectanda. Hæc ibi lex. item, colligit Abbas, in votis aliquando benignam interpretationem fieri, ita vt minus obligent vouentes: sic etiam in legatis, vt habetur in l. Nummis ff. De legatis 3. Vbi dicitur. Nummis indistinctè legatus hoc receptum est, vt exigiores legati videantur, si neq; ex consuetudine patrisfamilias, neque ex regione vnà fuerint, neq; ex contextu testamenti possit apparere. Si contra obijcias, quod ha-

betur in l. Titia, §. Sempronia, & §. Seia, ff. De auro, & argenteo legato, ubi statuitur, legatam relictam Ecclesie latissimam interpretationem recipere. Ut si quis legauit Ecclesie calicem, non est intelligendum esse legatum æneum calicem, sed argenteum: ergo si quis vouit Ecclesie aliquas tritici mensuras, maiores debent intelligi promissæ, non minores. **Respondeo**, cum Abbate, in legatis fieri latam interpretationem in gratiam piæ causæ, quia interpretatio est contra heredem, non contra testatorem. At verò in votis cum interpretatio fiat eòtra vouentem, mitior esse debet, tum ne Ecclesia videatur esse sollicita de temporalibus lucris, & commodis, tum ne ceteri à munificètia in Ecclesiam auocentur. Nihilominus tamen cum quis calicem prout certæ Ecclesie, intelligitur promissus calix aptus, & accommodatus ad cultum diuinum, & proinde debet aureum, vel argenteum, non æneum calicem offerre, & dare.

Vndecimò quæritur, Cum sæpe vsu veniat, ut quis promittat Deo se aliquid facturum, si eius auxilio, & beneficio aliquod peccati genus euitet, qua ratione interpretandum sit id voti genus, expectandum sit nec ne, singulare aliquod, ac peculiare auxilium Dei? **Respondeo** nõ esse expectandum singulare, quod sit maius solito, nisi id in voto quis expresserit, sed tantum commune, ac consuetum: quod tunc datur, cum is debita, & iusta de more diligentia adhibita illud peccatum deuittat: & proinde votum persoluendum sibi erit, cum iam voti conditio sit impleta. Sed quid, si nihil in ea re studij, & opere collocauit, quo factum est, ut in peccatum incurreret? **Respondent** quidam votum nihilominus esse reddendum, quia per ipsum stetit, quominus conditio impleretur; & ideo debet præstare promissum. Sed verius est, quod Sylu. *votum. 2. q. 2.* ait Richardum, & Angelum sequutus, si is, qui ita vouit, scienter, & sua sponte se in peccatum præcipitat, aut sese peccati periculis obijcit, aut peccata occasiones quærit, voti obligatione tenetur, quemadmodum cum voueres aliquid, si Titius in domum tuam ingredere, & deinde Titio sæpius ad te venienti fores occluderes, ne in domum intraret, voti vinculo teneris, eo quod per te fiat, quominus ingrediat: secus, si id faceres ex incuria, vel negligentia, & obliuione.

Caput XXI.

De simplici Castitatis siue Continentiæ voto.

PRIMO quæritur, An peccet qui post votum simplex Castitatis matrimonium contrahit, antequam illud consummet? Duæ sunt opiniones: prima distinguit, Aut contrahit animo, & voluntate consummandi matrimonium, & hic grauius peccat, quia id facere nequit nisi violando, frangendoque votum. Aut contrahit voluntate transeundi ad Religiosum statum antequam matrimonium perficiat, & hic nullum peccatum incurrit. Ita sentit Angel. *Matrimonium 3. impedimentum. 5. nu. 1. Mai. 4. d. 32. q. 2. concl. 1. Calderi. in c. rursus, qui Clerici, vel vouentes, idem videtur sentire Cai. p. 3. q. 29. art. 1. & in sum. Matrimonium. Petrus Ledesmus tract.*

*de Matrim. q. 53. a. 1. dab. 1. docet hanc sententiam esse probabilem. Ratio eorum est, quoniam post matrimonium ratum nondum consummatum, liberum est cuique coniugi sese ad Religionem conferre. Deinde, quia in cap. Commissum, De sponsalibus, sancitum est, ut iuuenis, qui iurando puellam promiserat se eam vxorem ducturum, prius matrimonium contraheret iure iurando seruato; & deinde ad Religiosum monasterium transiret. Secunda opinio generaliter docet, eum peccare, matrimonium contrahendo antequam illud perficiat: & hæc est communi Theologorum, Canonici iuris interpretum, & Summistarum consensu recepta. Ita sentiunt Sotus 4. distincti. 38. questio. 2. artic. 1. Syluest. *Matrimonium 7. quest. 5. Abbas, Glossa, & alij, in cap. rursus, qui Clerici, vel vouen. Richardus 4. distincti. 38. artic. 7. quest. 1. Nauarr. in Manuali cap. 22. nu. 73.* quam ratio ipsa concludit: Nam nuptiæ ideo contrahuntur, ut postea compleantur, is enim qui contrahit, debet in animo habere, matrimonium perficere, & consummare, nisi aliunde peculiari aliquo iure, & ratione impediatur. Et ca. *vouentibus, 27. quest. 1.* ex Hieronymo dicitur, vouentibus virginitatem non solum habere, sed etiam velle habere damnabile est. Id verò quod in ca. *Commissum*, statuitur in quem sensum accipiendum sit superius indicauit, & ex ca. *rursus, qui Clerici, vel vouen. & ca. consilium de voto.* colligitur, esse peccatum, contrahere.*

Secundò quæritur, An qui post simplex votum Castitatis matrimonium peccando contrahit, illud consummandum, peccatum denuo committat. Duæ sunt opiniones, prima distinguit huc in modum: Aut consummat coniugale debitum petendo, & hic denuo in peccatum incurrit, quia votum violat petendo, & exigendo debitum: aut debitum reddendo consummat, & hic nihil peccat, cum ius alteri coniugi debitum soluat. Sic opinantur Angel. *Matrimonium 3. impedimentum. 5. nu. 2.* Sotus 4. d. 38. q. 2. artic. 1. Opinio secunda in vniuersum docet, eum peccare, quando matrimonium consummat, & perficit, siue reddendo, siue exigendo debitum. Ita S. Thomas 2. 2. q. 189. a. 8. in argumento 3. Richard. 4. d. 38. ar. 7. q. 1. ad 2. Auton. p. 3. tit. 1. c. 16. §. 1. Palud. 4. d. 27. q. 1. ar. 3. in casu 5. c. 93. ar. 1. conclus. 2. Astenfis. in sum. li. 8. tit. 16. q. 1. Rosel. *impedimentum. 4. nu. 9.* Sylu. *matrimonium 7. q. 5. vers. 3.* Tab. *impedimentum 2. q. 6.* Armil. *matrimonium. nu. 55.* Nauarr. in *Man. cap. 12. nu. 80.* Immo addit Rosella, oppositam sententiam periculosam esse: & Nauarrus, Sotum oppugnat: Et certè hæc communis sententia eòtra Sotum, & alios quosdam iuniores Theologos aperte probatur testimonio S. Thomæ in additione, ad tertiam partem. *questione 53. artic. 1. ad 3.* Totum huius controverfiæ dissidium in hoc consistit, An qui post huiusmodi votum matrimonium contrahit, antequam illud consummet, Religionem profiteri cogatur, ut suum votum persoluat? Sotus enim putat ad id minime adstringi: quam sententiam colligit ex eo, quod votum castitatis, nõ Religionis fecerat: quod ut seruet, non videtur vlla lege compelli, ad Religionis institutum capeffendum: est enim graue, & durum onus, ac difficile, & arduum vitæ genus, nec in voto castitatis, quod susceperat, eòtentum, nec cogitatum. At verò secundo opinio auctores existimat, matrimonio cõ-

tracto,